

Evangelie en extreem-rechts gaan niet samen

~

In de afgelopen jaren is extreem-rechts gedachtegoed¹ door heel Europa sterker geworden. Politieke partijen met dit gedachtegoed hebben verkiezingen gewonnen en nemen deel aan regeringen. Dat geldt voor zowel Nederland als voor andere Europese landen. In Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk hebben meerdere kerkleiders hier duidelijk stelling tegen genomen. Hun boodschap luidt steeds dat het evangelie niet samengaat met extreem-rechts gedachtegoed en extreem-rechtse politiek. In Nederland overheerst tot nu toe de stilte vanuit kerkelijk leiderschap. In deze verklaring klinkt voluit het geloof dat alle mensen gelijkwaardig zijn, zowel voor Gods aangezicht als in de samenleving. Wij vinden dat de kerk nu stelling moet nemen. Daarom roepen wij christelijk Nederland op deze verklaring te onderschrijven.

Wij, ondergetekenden, spreken ons hierbij uit over het volgende:

1 | Menselijke waardigheid behoort tot de kern van het christelijk geloof.

Wij geloven dat alle mensen door God gewild, geliefd en gekend zijn. Gods Koninkrijk is een veelkleurig Koninkrijk, bedoeld voor elke stam en elke taal.² Alle mensen zijn gelijkwaardig. We kunnen en willen geen onderscheid maken tussen de ene of de andere groep mensen.

Op dit moment wordt er over grote groepen mensen in Nederland gesproken alsof zij minderwaardig zijn. Dit blijkt onder andere uit het reduceren van groepen mensen tot een enkel kenmerk (zoals ‘gelukszoeker’ of ‘hoofddoekje’). We doen mensen geen recht als we ze typeren aan de hand van hun afkomst, religie, huidskleur, omstandigheden of cultuur.

Ook de niet-menselijke metaforen (zoals ‘tsunami aan vluchtelingen’ of ‘roedel’) die regelmatig gebruikt worden zijn dehumaniserend.

¹ In deze verklaring wordt gekozen voor de term ‘extreem-rechts’ in plaats van andere termen zoals ‘radicaal-rechts’ of ‘rechtsextremistisch’. Het onderscheid tussen deze termen is tegenwoordig in gebruik niet altijd even helder. Traditioneel verwijst ‘extreem-rechts’ naar bewegingen die de democratische rechtsstaat afwijzen en mogelijk bereid zijn geweld te gebruiken, terwijl ‘radicaal-rechts’ zou verwijzen naar partijen die weliswaar verregaande ideeën hebben, maar de democratische spelregels respecteren. Partijen als de PVV en FvD ondermijnen de democratische rechtsstaat door bijvoorbeeld de rechterlijke macht en de vrije pers aan te vallen en discriminerende voorstellen te doen die tegen grondrechten ingaan. Ze gebruiken hun democratische rechten om de democratie zelf uit te hollen. Daarom kiezen wij voor de term ‘extreem-rechts’.

² Openbaring 5:9

2 | Een christelijke levensovertuiging kan onmogelijk samengaan met een extreem-rechtse ideologie.

Bij ideologieën van extreem-rechtse (politieke) partijen worden witte, westerse ‘volken’ gezien als superieur aan andere ‘volken’, waardoor mensen afkomstig uit andere ‘volken’ niet dezelfde rechten toekomen. Wij/zij-denken en hoger/lager-denken staat haaks op het evangelie van Gods liefde voor alle mensen zonder enig onderscheid.

Politieke partijen als de PVV en FVD stellen dat de superioriteit van westerse landen mede te danken is aan onze christelijke of joods-christelijke erfenis. Verschillende politici zeggen te willen strijden voor het behoud van de joods-christelijke cultuur, waarbij het volgens hen nodig is om (de culturele gedragingen van) niet-westerse migranten te weren. Maar juist het beroep op deze vermeende joods-christelijke erfenis versmalt onze naastenliefde tot slechts het omkijken naar het eigen ‘volk’. Hierdoor worden niet-westerse groepen, en in het bijzonder moslims, neergezet als tweederangs burgers. De naam van Christus wordt hiermee misbruikt.

3 | Onze roeping tot naastenliefde is onbegrensd

In een individualistische samenleving en in tijden van bestaansonzekerheid (met reële problemen zoals de woningnood en de groeiende moeite voor veel huishoudens om rond te komen) verleiden sommige politici mensen om als eerste en vooral hun eigen nood te zien. Toch moeten wij niet alleen willen opkomen voor onze eigen belangen. Als christenen zijn we geroepen om God lief te hebben boven alles en onze naasten als onszelf.³ Alle mensen zijn elkaars naasten, ongeacht afkomst, religie, huidskleur, omstandigheden of cultuur, omdat we allemaal naar Gods beeld zijn geschapen.

Het idee van ‘eigen volk eerst’ gaat ten koste van andere mensen en dat sluit niet aan bij de houding die wij willen aannemen ten opzichte van armoede, onrecht of uitsluiting. De Bijbelse boodschap is radicaal: een leven als volgeling van Jezus is onlosmakelijk verbonden met een bewogen hart voor de mensen die in deze wereld uitgesloten of achtergesteld worden. Wanneer wij nalaten om hiernaar te leven, geven wij met onze houding en ons handelen een vertekend beeld van Gods liefdevolle bedoeling voor alle mensen, en werken wij Gods Koninkrijk tegen.

³ Matteüs 22:37-40

4 | Gemakzuchtige politiek is schadelijk en het is belangrijk om ons daartegen te verzetten.

Sommige politieke partijen creëren de laatste jaren opzettelijk onrust door onwaarheden te vertellen. Hierdoor is er in onze samenleving een voedingsbodem ontstaan voor haat en uitsluiting, vanuit een gevoel van angst of onvrede. Maar zo willen wij niet naar elkaar en naar de wereld kijken.

Sommige politici willen complexe politieke uitdagingen oplossen (zoals het huizentekort en de uitdagingen rondom migratie) door bepaalde groepen mensen als zondebok aan te wijzen. Vervolgens stellen zij aanlokkelijke en opnieuw te simpele oplossingen voor (bijvoorbeeld grenzen sluiten), die de problemen op geen enkele manier daadwerkelijk kunnen oplossen. Natuurlijk zouden we allemaal wel willen dat het inderdaad zo simpel is. Maar het is niet reëel en het gaat voorbij aan het feit dat de uitdagingen van onze tijd complex zijn en de manieren om daarmee om te gaan vragen om meer wijsheid, diepgang en nuance. Politici verergeren zo het lijden van mensen door de complexiteit van de problemen niet serieus te nemen.

5 | Christelijke leiders mogen niet zwijgen over extreem-rechts.

In Duitsland, Engeland en Frankrijk spraken leiders van landelijke kerkverbanden zich onlangs uit tegen extreem-rechts gedachtegoed. Dat leiders van Nederlandse kerkverbanden daarentegen zwijgen, draagt bij aan de normalisatie van extreem-rechtse denkbepelden, ook binnen de kerk. Bovendien doet het afbreuk aan de geloofwaardigheid van het evangelie.

Ook in lokale kerken mogen we niet nalaten om extreem-rechtse denkbepelden tegen te spreken, zeker nu steeds meer christenen deze ondersteunen. Wij geloven dat ongelijkheid, dehumanisering en racisme vormen van onrecht zijn waar de kerk zich in de meest heldere taal tegen moet verzetten.

Bovendien moeten we ook kritisch naar onze geschiedenis kijken. Onlangs in een verklaring heeft de PKN beleden dat ze voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog tekort schoot “in spreken en in zwijgen, in doen en in laten, in houding en in gedachten”. Mogen de lessen van het verleden richtingwijzers zijn voor de toekomst.

6 | De profetische stem mag niet verstommen uit angst voor polarisatie.

Wij geloven dat het essentieel is om stelling te nemen voor gerechtigheid, ook als dat leidt tot moeilijke gesprekken binnen de kerk. Gerechtigheid vraagt om stellingname; zoals we nu weten vanuit het verleden, bij onrecht zoals discriminatie kunnen we niet ontwijkend in het zogenaamd neutrale midden blijven staan.

Ons geloof in Christus dringt ons om stelling te nemen vóór de gelijkheid en gelijkwaardigheid van alle mensen. Daarom kiezen wij ervoor om de profetische stem niet te laten verstommen, maar om onze geloofsgemeenschappen te laten fungeren als oefenplaatsen voor de noodzakelijke gesprekken over racisme en discriminatie. Opdat ons evangelie haar kracht niet verliest en smakeloos wordt!

De lijst van ondertekenaars is hier te vinden:

<https://michanederland.nl/ondertekenen-verklaring-evangelie-en-extreem-rechts-gaan-niet-s-amen>
